

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: +387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www.vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
OPŠTINE BOSANSKO GRAHOVO
ZA 2012.GODINU**

Broj:06-12/13

Sarajevo, juli 2013. godine

MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA

Predmet revizije

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Opštine Bosansko Grahovo** za 2012. godinu (bilanse stanja na dan 31. decembra 2012. godine i odgovarajućeg računa prihoda i rashoda, izvještaja o izvršenju budžeta za godinu koja se završava na taj dan) i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

I. Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Opštine Bosansko Grahovo odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa posebnim propisima u Federaciji BiH o računovodstvu i finansijskom obavještavanju u javnom sektoru. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Opštine Bosansko Grahovo sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima uključujući i odredbe zakona i propisa koji određuju iznose i objelodanjivanje u finansijskim izvještajima.

II. Odgovornost revizora

Naša odgovornost je izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Službene novine FBiH", broj 22/06) i relevantnim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu rad u skladu sa etičkim zahtjevima, planiranje i vršenje revizije na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo kako finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Naša odgovornost je također da izvršimo procjenu da li je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim propisima, da li se sredstva koriste za utvrđene namjene, te da se izvrši ocjena finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema interne kontrole.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o usklađenosti poslovanja i o iznosima i objavama datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizijskoj procjeni, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima uslijed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentiranje finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim uslovima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšteg prezentiranja finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni, odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizijsko mišljenje.

Osnov za izražavanje mišljenja:

- 1. Prilikom planiranja, izrade, donošenja i izvršenja Budžeta, nisu dosljedno poštovane odredbe Zakona o budžetima u Federaciji BiH. Planom Budžeta nisu predviđeni izvori finansiranja iskanog deficita u prethodnom periodu. Trošenje budžetskih sredstava i stvaranje obaveza vršeno je mimo Odluke o izvršenju budžeta. Prekoračenje pojedinih planiranih pozicija iskazane su u iznosu 90.256 KM. Najveća prekoračenja iskazana su na održavanju ulične rasvjete (planirano 7.000 KM, a utrošeno 47.961 KM); usluga reprezentacije (planirano 7.000 KM, a utrošeno 24.918 KM); izdaci za grijev (planirano 12.000 KM a utrošeno 18.503 KM); izdaci za električnu energiju-javna rasvjeta (planirano 14.000 KM, a utrošeno 25.213 KM), planirani troškovi obilježavanja značajnijih datuma (planirano 1.000 KM, a utrošeno 7.294 KM); ostale stručne usluge-geodeti (planirano 3.000 KM, a utrošeno 10.367 KM). Planom budžeta nisu planirana sredstva na poziciji „ Gorivo za prevoz“, a ostvarena su u 28.448 KM, niti sredstva na poziciji „Održavanja vodovoda i kanalizacije“, a ostvarena su u iznosu 40.346 KM, što je šire pojašnjeno u tački 4.3. Budžet Opštine-planiranje i izvještavanje.**

2. Nije bilo obezbijeđeno adekvatno planiranje, praćenje realizacije planiranih veličina i uskladjivanje Budžeta Opštine za 2012. godinu kako je propisano Zakonom u budžetima u Federaciji BiH u dijelu da povećanje ili smanjenje prihoda istovremeno prati povećanje ili smanjenje rashoda. Navedeno je imalo za posljedicu da je u finansijskim izvještajima za 2012. godinu višak rashoda nad prihodima iskazan u iznosu 287.056 KM. Iskazani kumulirani (nepokriveni) višak rashoda nad prihodima na datum bilansa iznosio je 1.328.884 KM. Opština nije Budžetom za 2012., kao ni Budžetom za 2013. godinu planirala izvore za pokriće deficita, iako je članom 17. Zakona o budžetima u Federaciji BiH bila obaveza, što je šire pojašnjeno u tački 4.3. Budžet Opštine-planiranje i izvještavanje.
3. Provedenom revizijom utvrdili smo da na datum bilansa stalna sredstva, novčana sredstva, potraživanja i obaveze Opštine nisu tačno i realno iskazani, jer u poslovnim knjigama nije izvršeno uknjižavanje nekretnina koja su u vlasništvu Opštine (zemljište i infrastruktura), niti je izvršeno uknjižavanje opreme i kancelarijskog namještaja koji čini stalna sredstva u zgradi Opštine (455 stalnih sredstava po dodijeljenim inventurnim brojevima), dobivenih iz donacije. Novčana sredstva na žiro računu znatno se razlikuju od iskazanih novčanih sredstava u Bilansu stanja, nije izvršen popis potraživanja i obaveza, te nije izvršeno uskladjivanje knjigovodstvene evidencije sa stvarnim stanjem što je obavezno učiniti jednom godišnje sa stanjem na dan 31.12. u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Uredbom o računovodstvu budžeta/proračuna u Federaciji BiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta, što je šire pojašnjeno u tačkama: 4.4. Stalna sredstva, 4.5. Novčana sredstva, 4.5.1. Potraživanja, 4.6. Obaveze Opštine i razgraničenja.
4. Na datum bilansa Opština je iskazala kratkoročna potraživanja 36.283 KM. U okviru istih na potraživanja od pravnih i fizičkih osoba odnosi se 18.622 KM. U prethodnoj godini i u prvom polugodištu revidirane godine (do 01.07.2012. godine) u glavnoj knjizi Opštine nisu uopšte evidentirana potraživanja po osnovu neporeznih prihoda, za koja se izdaju rješenja ili fakture. Naime, potraživanja po osnovu naknada za korištenje građevinskog zemljišta, potraživanja od iznajmljivanja poslovnog prostora, potraživanja za zakup zemljišta evidentirana su samo u pomoćnoj evidenciji, koja se vodila ručno. Navedeno ukazuje da potraživanja od pravnih i fizičkih osoba i razgraničeni prihodi po navedenom osnovu nisu realno iskazana što je šire pojašnjeno u tački 4.5.1. Kratkoročna potraživanja.
5. Ne može se potvrditi visinu iskazanih obaveza u iznosu od 1.075.263 KM, jer su iskazane u prebijenom stanju. Određenom broju dobavljača više je plaćeno nego što je stvorena iskazana obaveza, što upućuje da ni rashodi nisu dobro iskazani, kao i zalihe, nabavka stalnih sredstava ili neka druga protustavka neevidentiranih obaveza. Obaveze prema zaposlenim iskazane u iznosu 845.769 KM (odnose se na doprinose za penzijsko invalidsko osiguranje i ostale doprinose na i iz plata, te dio za neto plate iz ranijeg perioda). Ne možemo potvrditi da su navedene obaveze tačne, jer je Poreska uprava utvrdila 22.04. 2013. godine obaveze u iznosu od 1.410.389 KM. Iz Zapisnika Poreske uprave, kao i iz knjigovodstvene evidencije (zbog nepostojanja adekvatnih propisanih evidencija) ne može se utvrditi koliko se obaveza odnosi na period do 31.12.2012. godine, što je šire pojašnjeno u tački 4.6. Obaveze Opštine i razgraničenja.
6. Ne možemo potvrditi da su poslovne transakcije evidentirane u skladu sa članom 57. Zakona o budžetu u Federaciji BiH koji se zasniva na računovodstvenim načelima: tačnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, pravovremenosti i pojedinačnog iskazivanja poslovnih događaja, te na međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor, jer su početna stanja, a samim time i krajnja nepravilno iskazana. Aktivne pozicije iskazane su sa negativnim predznakom (prijelazni račun novčanih sredstava i dugoročna razgraničenja), a pasivne pozicije u pretplati (obaveze prema dobavljačima, odloženi prihodi, dio obaveza prema radnicima i ostali izvori). Određene poslovne transakcije nisu uopšte evidentirane, što je šire pojašnjeno u tački 4.2. Sistem internih kontrola.

7. Na datum bilansa nije izvršen redovan godišnji popis imovine, obaveza i potraživanja, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvene evidencije sa stvarnim stanjem, kako je regulisano odredbama člana 25. i 26. Zakona o računovodstvu i reviziji. Komisiju za porovođenje popisa osnovnih sredstava i sitnog inventara, koju je ofirmirao Načelnik Opštine, na dan 28.12.2012. godine izvršila je popis u naturalnim pokazateljima, koji nisu dalje finansijski vrednovani (jer su sredstva dobivena iz donacije). Utvrđen je znatan manjak osnovnih sredstava dobivenih za rekonstrukciju I sprata Opštine (tri plinske peći, seдам uljanih radijatora, jedanaest ne ugrađenih sobnih vrata, ne ugrađeni je dnokrlni zastakljeni prozor, šest stubova za rasvjetu, drvene građe u nepoznatoj količini). Utvrđen je i manjak uredske opreme (laptopa, monitora, kućišta, štampača, stolica, kancelarijskih stolova, itd.). Revizorskom timu nije predočena dokumentacija da je Komisija za popis utvrdila uzroke manjka, niti su poduzete bilo kakve mjere za njegovo utvrđivanje, što je šire pojašnjeno u tački 4.4. Stalna sredstva i dugoročna razgraničenja Opštine.

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju finansijski izvještaji, po svim bitnim pitanjima, ne prikazuju istinito i objektivno finansijski položaj Opštine Bosansko Grahovo sa stanjem na dan 31. decembra 2012. godine, rezultate poslovanja i izvršenje budžeta za godinu koja je završila na taj dan, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje Opštine Bosansko Grahovo u toku 2012. godine, za naprijed navedene kvalifikacije nije bilo usklađeno u svim materijalno značajnim aspektima sa važećom zakonskom regulativom..

Sarajevo, 12.07. 2013. godine.

Zamjenik generalnog revizora
Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor
Dr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

1.	UVOD	2
2.	CILJ, OBIM I PREDMET REVIZIJE	2
3.	REZIME DATIH PREPORUKA	3
4.	NALAZI I PREPORUKE	4
4.1	Osvrt na prethodnu reviziju	4
4.2	Sistem internih kontrola.....	4
4.3	Budžet Opštine-planiranje i izvještavanje	7
4.4	Stalna sredstva i dugoročna razgraničenja Opštine	8
4.5	Novčana sredstva	9
4.5.1	Kratkoročna potraživanja.....	10
4.6	Obaveze Opštine i razgraničenja.....	11
4.7	Potencijalne obaveze - Sudski sporovi	12
4.8	Prihodi Opštine.....	13
4.9	Rashodi i izdaci.....	14
4.9.1	Bruto plate i naknade zaposlenih.....	14
4.9.2	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge.....	16
4.9.3	Tekući grantovi	18
4.10	Nabavke i primjena Zakona o javnim nabavkama BiH	19
5.	KOMENTAR	20

**IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
OPŠTINE BOSANSKO GRAHOVO
ZA 2012. GODINU**

1. UVOD

Opština Bosansko Grahovo (u daljem tekstu Opština) je jedinica lokalne samouprave sa pravima i obavezama utvrđenim Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, br.49/06) i Statutom Opštine. Opština je pravno lice. Statutom Opštine utvrđuje se: samoupravni djelokrug jedinice lokalne samouprave, organi, međusobni odnosi organa, mjesna samouprava, neposredno učestvovanje građana u odlučivanju, finansiranje i imovina, propisi i drugi akti, javnost rada, saradnja jedinica lokalne samouprave, odnosi i saradnja sa federalnim i kantonalnim vlastima, kao i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad Opštine.

Organi Opštine su Opštinsko vijeće i Opštinski Načelnik. Opštinsko vijeće je predstavnički organ građana i organ lokalne samouprave, a Načelnik je nosilac izvršne vlasti Opštine. Nadležnosti Opštinskog vijeća i Načelnika propisane su Zakonom o načelima lokalne samouprave u Federaciji BiH i Statutom Opštine. Opštinsko vijeće ima 15 odbornika, koji su kao i Načelnik, izabrani neposredno na lokalnim izborima.

Poslove i zadatke organa uprave iz izvorne nadležnosti Opštine, kao i upravne poslove, koji se Federalnim i Kantonalnim zakonom stave u nadležnost Opštine provodi Opštinski Načelnik putem službi za upravu i to:

- Služba za gospodarstvo-privredu, finansije i budžet;
- Služba za obnovu, urbanizam, stambeno-komunalne i imovinsko-pravne poslove;
- Služba za opštu upravu i socijalnu zaštitu;
- Služba za civilnu zaštitu.

Na području Opštine osnivaju se mjesne zajednice kao obavezan oblik mjesne samouprave, putem kojih građani sudjeluju u odlučivanju o poslovima iz samoupravnog djelokruga i lokalnim poslovima koji neposredno i svakodnevno utječu na njihov život i rad. Mjesne zajednice osniva Opštinsko vijeće svojom odlukom. Mjesna zajednica ima svojstvo pravnog lica, u okviru ovlaštenja i odgovornosti utvrđenih Pravilima i Statutom mjesne zajednice. Opštinsko vijeće može odlukom, uz osiguranje finansijskih sredstava prenijeti na mjesnu zajednicu izvršavanje određenih poslova iz svoje nadležnosti. Broj zaposlenih u Opštini 31.12.2012. godine iznosio je 24 zaposlena.

Sjedište Opštine je u Bosanskom Grahovu u ulici Vojislava Ivetića broj 2.

2. CILJ, OBIM I PREDMET REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li rukovodioci primjenjuju važeće zakonske i druge propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije.

Sistemom uzorka ispitali smo procese i sa njima povezane finansijske veličine vezane za planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihode, tražbine, obaveze, značajnije troškove i rashode i procedure javnih nabavki, tako da postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija je uključila i davanje preporuka za daljni rad za područja koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. REZIME DATIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom poslovanja za 2012. godinu konstatovali smo određene slabosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

- *Potrebno je da Opštinsko vijeće i Opštinski Načelnik uspostave sistem internih kontrola, kako bi se otklonili navedeni propusti prilikom iskazivanja imovine, potraživanja, novčanih sredstava, razgraničenih prihoda, trajnih izvora, te kako bi se racionalno i namjenski trošila javna sredstva u skladu sa odobrenim budžetom.*
- *Da se preduzmu aktivnosti na uspostavi trezorskog poslovanja u skladu sa zakonskim propisima u cilju jačanja kontrole trošenja javnog novca.*
- *Planiranje i izradu Budžeta Opštine vršiti u potpunosti u skladu sa članom 17. Zakona o budžetima u Federaciji BiH i te prilikom sačinjavanja istog obavezno predvidjeti izvore finansiranja iskazanog deficita.*
- *Prilikom trošenja budžetskih sredstava i stvaranja obaveza dosljedno poštivati Zakon o budžetima u Federaciji BiH i Odluke o izvršenju budžeta. Sredstva odobrena Budžetom trošiti strogo namjenski i u odobrene svrhe.*
- *Služba za obnovu, urbanizam, stambeno-komunalne i imovinsko-pravne poslove treba da sačini evidenciju o imovini (zemljištu) koja se vodi u vlasništvu ili suvlasništvu Opštine, te u saradnji sa Opštinskim vijećem i Načelnikom Opštine preduzme aktivnosti da se u skladu sa odredbama Zakona o zemljišnim knjigama Federacije BiH ažurira i na propisani način uknjiži nepokretnu imovinu Opštine u bilansnu evidenciju.*
- *Potrebno je da Opštinsko vijeće u saradnji sa Opštinskim Načelnikom oformi komisiju koja će utvrditi vrijednost donirane opreme (kancelarijskog namještaja, informatičke opreme i ostalog), te istu evidentirati u bilansu Opštine.*
- *Za iznos obračunate amortizacije u 2012. godini (78.863 KM) provesti knjiženje u skladu sa važećim propisima.*
- *U skladu sa članom 11. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH utvrditi organizaciju računovodstva na način koji omogućava sveobuhvatno evidentiranje, kao i sprečavanje i otkrivanje pogrešno evidentiranih poslovnih promjena, urediti interne računovodstvene kontrolne postupke, itd.*
- *Sve poslovne transakcije evidentirati u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u Federaciji BiH, koji se zasniva na računovodstvenim načelima: tačnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, pravovremenosti i pojedinačnog iskazivanja poslovnih događaja, te na međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor.*
- *Namjenski prikupljena sredstva evidentirati i koristiti za namjene utvrđene važećim zakonskim propisima.*
- *Blagajničko poslovanje vršiti skladu za Upustvom o blagajničkom poslovanju.*
- *Izvršiti detaljnu analizu svih potraživanja koja su evidentirana u pomoćnoj evidenciji, izvršiti zaduženja navedenih potraživanja po korisnicima u glavnoj knjizi Opštine za period za koji nisu zadužena (do 01.07.2012.godine), kako bi se sačinila evidencija o stanju svih nenaplaćenih potraživanja i razgraničenih prihoda.*
- *Obavezno pratiti dospelost potraživanja, po isteku ugovorenog roka za naplatu poduzeti sve zakonom propisane radnje za naplatu, te izvršiti njegovo preknjižavanje na sumnjiva i sporna potraživanja.*
- *Obavezno izvršiti popis potraživanja na kraju godine sa stanjem na dan 31.12. te tekuće godine.*
- *Troškove i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu nastanka, na osnovu validne knjigovodstvene isprave o nastanku poslovnog događaja koja je potpisana od ovlaštene osobe za sastavljanje i kontrolu knjigovodstvene isprave, a služi kao osnov za knjiženje u poslovnim knjigama u skladu sa članom 14. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Uredbe o računovodstvu budžeta/proračuna u Federaciji BiH i Zakonu o budžetima u Federaciji BiH.*
- *Evidentiranje, prikupljanje i naplatu neporeskih prihoda i ostalih namjenskih prihoda vršiti u skladu sa važećim zakonima o prikupljanju i raspodjeli javnih prihoda i Pravilnikom o obračunu, naplati i kontroli naplate javnih prihoda Opštine Bosansko Grahovo.*
- *Namjenski prikupljena sredstva treba evidentirati i koristiti za namjene utvrđene važećim zakonskim propisima.*

- *Isplatu naknada vršiti u skladu sa Pravilnikom o platama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenom opštinskog organa uprave Opštine Bosansko Grahovo i Zakonu o platama i naknadama u organima vlasti Federacije BiH.*
- *Preispitati opravdanost imenovanja komisija i iste evidentirati u okviru izdataka za materijal i usluge.*
- *Dosljedno provoditi odredbe Zakona o javnim nabavkama, u skladu sa planiranim količinama i planiranim sredstvima Budžeta.*
- *Opština može jedino preuzeti obaveze na teret budžeta tekuće godine, samo za namjene i do visine utvrđene u posebnom dijelu budžeta, ako su za to ispunjeni svi zakonom i drugim propisima utvrđeni uslovi.*
- *Donijeti procedure za korištenje sredstava reprezentacije i potrošnje goriva, kojima će se definirati pravo, način, visina i kontrola utroška ovih sredstava, u cilju efikasnijeg i racionalnijeg trošenja budžetskih sredstava.*
- *Potrebno je da Opština donese Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju zaposlenika u kojem će se između ostalog definirati vrste obrazovanja i usavršavanja i radna mjesta za koja je predviđeno to usavršavanje, te iznos sredstava koji će se utrošiti za budžetsku godinu.*
- *Opština treba odrediti kriterije za raspodjelu sredstava tekućih grantova, te obezbijediti kontrolu i nadzor nad namjenskim utroškom javnog novca.*
- *Potrebno je da Opštinsko vijeće kao predstavničko tijelo građana Opštine donese programe, odluke, kriterije za dodjelu sredstava putem grantova, te vrši funkciju vlasti, koja mu je dodijeljena, u skladu sa Ustavom, zakonom, drugim propisima i Statutom Opštine.*
- *Plan nabavki donositi i uskladiti sa finansijskim planom, odnosno Budžetom Opštine u skladu sa članom 11. Zakona o budžetima u Federaciji BiH.*
- *Radi potpune transparentnosti u svim postupcima javnih nabavki otvaranje ponuda vršiti neposredno, odmah po isteku roka za njihov prijem, te dosljedno i u potpunosti postupati u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH i njihovim provedbenim aktima.*

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1 Osvrt na prethodnu reviziju

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH po prvi put obavlja reviziju finansijskih izvještaja Opštine Bosansko Grahovo i uskladenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa važećim propisima.

Po obavljenoj kontroli poreza i doprinosa za period od 01.01.2005. do 30.01.2013. godine, koju je obavila Poreska uprava Federacije BiH, utvrđene su obaveze po Zapisniku od 22.04.2013. godine i za iste je zaključen Sporazum o odgođenom plaćanju dužnih javnih prihoda sa Opštinom, radi naplate dužnih javnih prihoda po Rješenjima o pokretanju postupka prinudne naplate Kantonalnog poreznog ureda Livno, a po molbi za odgođeno plaćanje dužnih javnih prihoda na šest mjeseci, koju je Opština podnijela Kantonalnom poreznom uredu Livno dana 02.04.2013. godine i dopuni molbe 20.04.2013. godine.

Ukupan dug Opštine (sa uračunatim kamatama) po Sporazumu o odgođenom plaćanju duga iznosi 1.410.389 KM, a odnosi se na: dug po osnovu poreza na dohodak, poreza na platu, poreza na dodatna primanja, doprinosa iz plate i na platu i drugo u iznosu 784.093 KM; troškove prinudne naplate u iznosu 67.533 KM; kamate po Sporazumu 558.762 KM za period od septembra 2007. godine sa prekidima do decembra 2012. godine.

4.2 Sistem internih kontrola

Izvršili smo procjenu funkcionisanja sistema internih kontrola, kako bi se uvjerali da li su i u kojoj mjeri uspostavljene interne kontrole i da li iste osiguravaju potpunu primjenu i usklađenost sa zakonskim propisima, tačnu i potpunu računovodstvenu evidenciju, kao i transparentno i efikasno trošenje javnih sredstava. Podsjećamo, svi budžetski korisnici, uključujući i Opštinu, shodno odredbama člana 62. Zakona o budžetima u Federaciji BiH, obavezni su urediti sistem interne kontrole u skladu sa međunarodnim

standardima interne kontrole, kako bi se osiguralo da izvršavaju aktivnosti u okviru osnovne djelatnosti. S tim u vezi, Federalno ministarstvo finansija je donijelo Smjernice za uspostavu i jačanje interne kontrole kod budžetskih korisnika. Opština je donijela Pravilnik o internim kontrolnim postupcima u Službi za privredu i finansije Opštine Bosansko Grahovo koji se dosljedno ne primjenjuje.

Za uspostavljenje sistema internih kontrola u Opštini odgovoran je Opštinski Načelnik, kao nosilac izvršne vlasti. Osnova za uspostavu kontrolnog okruženja je adekvatna organizaciona struktura i kvalitetni interni akti. Najznačajniji interni akti Opštine su Statut i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji jedinstvenog opštinskog organa uprave Bosansko Grahovo. U Opštini je na dan 31.12.2012. godine bilo 24 zaposlena kojima je regulisan radno pravni status. Međutim, prema zatečenom stanju na terenu u toku revizije u Opštini pored navedenih zaposlenika u Kabinetu Načelnika radi osoba koja nema regulisan nikakav radno pravni status.

Statutom Opštine iz 2007. godine, koji je donijelo Opštinsko vijeće, uređen je samoupravni djelokrug Opštine kao jedinice lokalne samouprave, organi, međusobni odnosi organa, mjesna samouprava, neposredno učestvovanje građana u odlučivanju, finansiranje i imovina, propisi i drugi akti, javnost rada, suradnja jedinica lokalne samouprave, odnosi i suradnja sa federalnim i kantonalnim vlastima, kao i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad Opštine.

Statutom Opštine (član 115.) regulisano je da Opštinski Načelnik upravlja prihodima i rashodima utvrđenim u budžetu Opštine i odgovoran je za izvršavanje budžeta u skladu sa Zakonom i Odlukom o izvršenju budžeta i drugim propisima.

Opštinsko vijeće nadzire ukupno materijalno finansijsko poslovanje Opštine, te korisnika opštinskog budžeta što se tiče namjene, opsega, dinamike i korištenja sredstava.

Provedenom revizijom utvrdili smo da Opštinski Načelnik i Opštinsko vijeće nisu dosljedno obavljali funkciju koja im je povjerena navedenim članom Statuta Opštine, što se odrazilo kroz slijedeće propuste:

Opština Bosansko Grahovo Opštinski Načelnik dobila je naziv tek 03.07.2013. godine, a do tada se u svojoj službenoj dokumentaciji vodila kao Opštinsko vijeće Opštine Bosansko Grahovo.

Prilikom planiranja, izrade, donošenja i izvršenja Budžeta, nisu dosljedno poštovane odredbe Zakona o budžetima u Federaciji BiH. Planom Budžeta nisu predviđeni izvori finansiranja iskazanog deficita u prethodnom periodu. Trošenje budžetskih sredstava i stvaranje obaveza vršeno je mimo Odluke o izvršenju budžeta. Prekoračenje pojedinih planiranih pozicija iskazano je u iznosu 90.256 KM. Najveća prekoračenja iskazana su na održavanju ulične rasvjete (planirano 7.000 KM, a utrošeno 47.961 KM); usluga reprezentacije (planirano 7.000 KM, a utrošeno 24.918 KM); izdaci za ogrijev (planirano 12.000 KM a utrošeno 18.503 KM); izdaci za električnu energiju-javna rasvjeta (planirano 14.000 KM, a utrošeno 25.213 KM), planirani troškovi obilježavanja značajnijih datuma (planirano 1.000 KM, a utrošeno 7.294 KM); ostale stručne usluge-geodeti (planirano 3.000 KM, a utrošeno 10.367 KM). Planom budžeta nisu planirana sredstva na poziciji „Gorivo za prevoz“, a ostvarena su u 28.448 KM, niti sredstva na poziciji „Održavanja vodovoda i kanalizacije“, a ostvarena su u iznosu 40.346 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da na datum bilansa stalna sredstva, novčana sredstva, potraživanja i obaveze Opštine nisu tačno i realno iskazani, jer u poslovnim knjigama nije izvršeno uknjižavanje nekretnina koja su u vlasništvu Opštine (zemljište i infrastruktura), niti je izvršeno uknjižavanje opreme i uredskog namještaja koji čini stalna sredstva u zgradi Opštine (455 stalnih sredstava po dodjeljenim inventurnim brojevima), dobivenih iz donacije. Novčana sredstva na žiro računu znatno se razlikuju od iskazanih novčanih sredstava u Bilansu stanja, nije izvršen popis potraživanja i obaveza, te nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvene evidencije sa stvarnim stanjem, što je obavezno učiniti jednom godišnje sa stanjem na dan 31.12. u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Uredbom o računovodstvu budžeta/proračuna u Federaciji BiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta.

Na datum bilansa Opština je iskazala kratkoročna potraživanja 36.283 KM. U okviru istih na potraživanja od pravnih i fizičkih osoba odnosi se 18.622 KM. U prošloj godini, a i u prvom polugodištu revidirane godine (do 01.07.2012. godine) u glavnoj knjizi Opštine nisu uopšte evidentirana potraživanja po osnovu neporeznih prihoda, za koja se izdaju rješenja ili fakture. Naime, potraživanja po osnovu naknada za korištenje građevinskog zemljišta, potraživanja od iznajmljivanja poslovnog prostora, potraživanja za zakup zemljišta evidentirana su samo u pomoćnoj evidenciji. Navedeno ukazuje da potraživanja od pravnih i fizičkih osoba i razgraničeni prihodi po navedenom osnovu nisu realno iskazana.

Revizorski tim ne može potvrditi visinu iskazanih obaveza u iznosu od 1.075.263 KM, jer su iskazane u prebijenom stanju. Određenom broju dobavljača više je plaćeno nego što je stvorena obaveza, što upućuje da

nisu dobro iskazani rashodi, zalihe, nabavka stalnih sredstava ili neka druga protustavka neevidentiranih obaveza, zbog čega se ne može potvrditi ni iznos iskazanog deficita. Obaveze prema zaposlenima u iznosu 845.769 KM odnose se na penzijsko invalidsko osiguranje i ostale doprinose na i iz plata, te dio za neto plate iz ranijeg perioda. Navedene obaveze nisu tačne jer je Poreska uprava utvrdila dana 22.04. 2013.godine obaveze u iznosu od 1.410.389 KM. Iz Zapisnika Poreske uprave, a iz knjigovodstvene evidencije ne može se utvrditi koliko se obaveza odnosi na period do 31.12.2012. godine.

Ne možemo potvrditi da su poslovne transakcije evidentirane u skladu sa članom 57. Zakona o budžetu u Federaciji BiH koji se zasniva na računovodstvenim načelima: tačnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, pravovremenosti i pojedinačnog iskazivanja poslovnih događaja, te na međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor, jer su početna stanja, a samim time i krajnja nepravilno iskazana. Aktivne pozicije iskazane su sa negativnim predznakom (prijelazni račun novčanih sredstava i dugoročna razgraničenja), a pasivne pozicije u pretplati (obaveze prema dobavljačima, odloženi prihodi, dio obaveza prema radnicima i ostali izvori). Određene poslovne transakcije nisu uopšte evidentirane.

Opštinski načelnik je formirao Komisiju za porovođenje popisa osnovnih sredstava i sitnog inventara na dan 28.12.2012. godine. Komisija je izvršila popis osnovnih sredstava i sitnog inventara u naturalnim pokazateljima, koji nisu dalje finansijski vrednovani (jer su sredstva dobivena iz donacije) Utvrđen je znatan manjak osnovnih sredstava dobivenih za rekonstrukciju I sprata Opštine (tri plinske peći, sedam uljanih radijatora, jedanaest neugrađenih sobnih vrata, neugrađeni jednokrilni zastakljeni prozor, šest stubova za rasvjetu, drvene građe u nepoznatoj količini). Utvrđen je i manjak uredske opreme (laptopa, monitora, kućišta, štampača, stolica, kancelarijskih stolova, itd.). Revizorskom timu nije predočena dokumentacija da je Komisija za popis utvrdila uzroke manjka, niti su poduzete bilo kakve mjere za njegovo utvrđivanje.

Općinski sud Livno, postupajući u prekršajnom postupku protiv Načelnika Makić Uroša, pokrenutog od strane finansijske Policije-Odsjeka za inspeksijski nadzor Mostar (u periodu od 01.01.2009. godine do 31.12.2009. godine), donio je Rješenje dana 20.03.2012. godine po kojem je Načelnik Opštine odgovoran da je stvorio obaveze, odnosno rashode u iznosu od 87.664 KM, koji nisu odobreni u okviru iznosa alociranog za tog budžetskog korisnika, čime je okrivljeni kažnjen sa 5.000 KM i okrivljeni nije prikazao prihod u iznosu od 111.018 KM u Budžetu za 2009. godinu, čime je kažnjen sa 1.000 KM. U smislu člana 14. Zakona o prekršajima Federacije BiH okrivljenom se odlaže izvršenje izrečene novčane kazne od 5.000 KM rokom od jedne godine pod uslovom da okrivljeni u tom roku ne počini novi isto tako težak ili teži prekršaj. **Načelnik je podmirio novčanu kaznu po navedenom Rješenju u iznosu od 1.000 KM iz budžeta Opštine.**

U postupku revizije utvrdili smo da ne postoji potpuna i pouzdana knjigovodstvena evidencija imovine, potraživanja, obaveza sa kojom raspolaže Opština. Knjigovodstvena evidencija je nepouzdana, s obzirom da su početna stanja nepravilno iskazana; aktivne pozicije iskazane su sa negativnim predznakom (prijelazni račun novčanih sredstava, dugoročna razgraničenja), a pasivne pozicije su u pretplati (obaveze prema dobavljačima, odloženi prihodi, obaveze za neto plate, ostali izvori sredstava), što se odrazilo i na krajnja stanja. Poslovne transakcije nisu evidentirane tačno, istinito, pouzdano, sveobuhvatno, pravovremeno, kako je regulisano članom 57. Zakona o budžetima u Federaciji BiH. **Finansijski izvještaji su potpisani od vanjskog saradnika, a da ne možemo potvrditi da se uključilo u njihovu izradu i kontrolu.**

Namjenska sredstva prikupljena na depozitni račun za ubiranje javnih prihoda nisu prebacivana na namjenski otvorene račune.

Tekući grantovi trošeni su bez utvrđenih programa, odluka, kriterija za dodjelu sredstava, kontrole i nadzora nad njihovim trošenjem.

Znatan dio trošenja javnih sredstava izvršen je bez donesenog plana javnih nabavki, bez provedenog postupka nabavki u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH.

Zakon o izmjenama zakona o budžetima u Federaciji BiH (Službene novine Federacije BiH, broj 19/06, 76/08 i 5/09), regulirano je: "Vanbudžetski fondovi i opštine dužni su uvesti trezorsko poslovanje do 20. maja 2011. godine". Opštinsko vijeće Opštine Bosansko Grahovo, nije preduzimalo nikakve aktivnosti u pogledu uspostavljanja Registra budžetskih korisnika, odnosno nisu preduzete aktivnosti u pogledu uvođenja trezorskog poslovanja.

Potrebno je da Opštinsko vijeće i Opštinski Načelnik uspostave sistem internih kontrola, kako bi se otklonili navedeni propusti prilikom iskazivanja imovine, potraživanja, novčanih sredstava, razgraničenih prihoda, trajnih izvora, te kako bi se racionalno i namjenski trošila javna sredstva u skladu sa odobrenim budžetom.

Da se preduzmu aktivnosti na uspostavi trezorskog poslovanja u skladu sa zakonskim propisima u cilju jačanja kontrole trošenja javnog novca.

4.3 Budžet Opštine-planiranje i izvještavanje

Opštinsko vijeće je na svojoj sjednici donijelo Operativni budžetski kalendar za izradu i donošenje budžeta za 2012. godinu i finansijskog plana za period od 2013. do 2015. godine. Budžetski kalendar je obavezujući dokument za sve učesnike u budžetskom procesu uključujući i opštinske službe, nevladin sektor, građane i predstavnike mjesnih zajednica, odbornike i klubove političkih stranaka koje participiraju u opštinskom vijeću, javna poduzeća i javne ustanove koji su povremeni ili stalni korisnici budžetskih sredstava.

Služba za privredu i finansije Opštine 04.11.2011. godine napravila je Nacrt budžeta za 2012. godinu i projekciju plana za 2013.-2014. godinu. Načelnik Opštine dostavio je Nacrt Opštinskom vijeću na razmatranje. Nakon razmatranja Nacrta budžeta Opštinsko vijeće je uputilo je Načelniku niz amandmana na predloženi budžet. Amandmani se najvećim dijelom odnose na smanjivanje pojedinih pozicija ulaganja u investicije. Naime, Opštinsko vijeće je smatralo da se budžetom isključivo i najprije trebaju zadovoljiti potrebe zaposlenih koji se ogledaju u isplati ličnih dohodaka po osnovu redovnog rada, uplate doprinosa iz redovnog rada (zdravstveno i penziono osiguranje zaposlenih) i materijalni troškovi za zadovoljenje usluga građana lokalne zajednice.

Dana 22.12.2011. godine na Sjednici Opštinskog vijeća usvojen je Nacrt budžeta Opštine Bosansko Grahovo zajedno sa priloženim amandmanima na Nacrt. Iste amandmane je Služba za privredu i finansije ugradila u Nacrt smanjujući pojedine stavke, a planirajući na poziciji Doprinosi za PIO i zdravstvo iz prethodnog perioda iznos od 322.900 KM. Isti je usvojen sa uravnoteženim prihodima i primicima, rashodima i izdacima u iznosu od 1.373.450 KM. Dana 09.03.2012. godine Opštinsko vijeće donijelo je Odluku o izvršavanju budžeta Opštine Bosansko Grahovo.

Revizorski tim konstatira prekoračenje pojedinačno planiranih pozicija u iznosu od 90.256 KM. Najznačajnije prekoračenje odnosi se na održavanje ulične rasvjete (planirano 7.000 KM, a utrošeno 47.961 KM), usluge reprezentacije (planirano 7.000 KM, a utrošeno 24.918 KM), izdaci za drvo za ogrijev (planirano 12.000 KM, a utrošeno 18.503 KM), izdaci za električnu energiju-javna rasvjeta (planirano 14.000 KM, a utrošeno 25.213 KM), ostale stručne usluge-geodeti (planirano 3.000 KM, a utrošeno 10.367 KM), troškovi održavanja značajnijih datuma (planirano 1.000 KM, a utrošeno 7.294 KM).

Planom budžeta nisu bila planirana sredstva na poziciji „Gorivo za prevoz“, a ostvarena su u iznosu 28.448 KM, niti sredstva na poziciji „Održavanja vodovoda i kanalizacije“, a ostvarena su u iznosu 40.346 KM.

Načelnik Opštine je predložio Rebalans Budžeta Opštine za 2012. godinu, koji je Opštinsko vijeće odbilo usvojiti i isti nije prošao proceduru u skladu sa članom 23. Zakona o budžetima.

Planom budžeta predviđene kategorije ostvarene su u slijedećim iznosima:

R.Br.	Opis	Plan za 2012. godinu	Ostvareno 2012. godine	Ostvareno 2011.godine
1	2	4	5	5
I	Ukupni prihodi i primici	1.373.450	997.897	1.401.518
II	Ukupni rashodi i izdaci	1.373.450	1.284.953	1.549.248
III	Ostvareni višak rashoda nad prihodima		287.056	147.730

Uvidom u Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta Opštine za 2012. godinu utvrdili smo da su ukupni prihodi i primici iskazani u iznosu od 997.897 KM, rashodi i izdaci 1.284.953KM. **Ne možemo potvrditi da je izvršeno adekvatno praćenje izvršenja Budžeta Opštine i da su se sredstva koristila do visine Budžetom odobrenih sredstava za te namjene jer je Opština sa 31.12.2012. godine iskazala višak rashoda nad prihoda (deficit) u iznosu od 287.056 KM.**

Budžetom za 2012. godinu Opština nije utvrdila način pokrivanja deficita iz prethodne godine što nije u skladu sa članom 17. Zakona o budžetima u Federaciji BiH.

Izveštaj o izvršenju budžeta Opština sačinjava godišnje.

Opštinsko vijeće usvojilo je na Sjednici održanoj dana 05.02.2013. godine Izveštaj o izvršenju Budžeta Opštine za 2012. godinu.

Planiranje i izradu Budžeta Opštine vršiti u potpunosti u skladu sa članom 17. Zakona o budžetima u Federaciji BiH te prilikom sačinjavanja istog obavezno predvidjeti izvore finansiranja iskazanog deficita.

Prilikom trošenja budžetskih sredstava i stvaranja obaveza dosljedno poštovati Zakon o budžetima u Federaciji BiH i Odluke o izvršenju budžeta. Sredstva odobrena Budžetom trošiti strogo namjenski i u odobrene svrhe.

U tabelama u Prilogu br 1. dato je izvršenje Budžeta Opštine.

4.4 Stalna sredstva i dugoročna razgraničenja Opštine

U finansijskim izvještajima Opštine iskazana su stalna sredstva u bruto iznosu 675.853 KM, ispravke vrijednosti 151.213 KM, te sadašnje vrijednosti 524.640 KM, a čine ih:

Gradevinski objekti u iznosu od 426.342 KM, a u okviru kojih su evidentirani: Zgrada Opštine 213.531 KM, Objekti vodovoda i kanalizacije 107.439 KM i Sekundarna vodovodna mreža 105.372 KM. U 2012. godini u poslovnim knjigama Opštine evidentirano je povećanje na ovoj poziciji za 107.438 KM. Ulaganja Vlade Japana u objekte vodovoda i kanalizacije 77.617 KM i vlastito učešće 29.821 KM. U aprilu 2012. godine evidentirano je povećanje na Sekundarnoj vodovodnoj mreži 13.815 KM (nije poznato po kome osnovu).

Obračunata amortizacija građevinskih objekata u 2012. godini izvršena je u iznosu od 32.844 KM, te za tu je vrijednost pogrešnim knjiženjem povećana vrijednost građevinskih objekata.

Oprema i namještaj iskazani su 174.925 KM. Povećanje na ovoj poziciji u 2012. godini izvršeno je pogrešnim knjiženjem obračunate amortizacije 33.589 KM.

Motorna vozila iskazana su 74.585 KM. U 2012. godini vrijednost motornih vozila uvećana je 12.430 KM pogrešnim knjiženjem iznosa obračunate amortizacije

Hipoteke i vlasništvo nad nekretninama

Prema izjavi odgovornih lica, Opština nema upisanih hipoteka na nekretninama, niti datih založnih prava na pokretnu imovinu. Opština je ponudila Poreskoj upravi Federacije BiH, kao garanciju za produženi period plaćanja duga, nekretnine sa područja Opštine Bosansko Grahovo ukupne procijenjene vrijednosti u iznosu 2.458.148 KM upisanih u Posjedovne listove (k.č. koje su u Sporazumu redom navedene), a koje su upisane 1/1 kao opšte narodna imovina sa pravom raspolaganja Opštine. Nekretnine koje je za poreskog obveznika ponudila Opština, kao garancija za odgođeno plaćanje duga, nisu prihvaćene kao garancija, budući da ista nije pravno valjana, obzirom da su kao dokaz o vlasništvu dostavljeni samo Posjedovni listovi na kojima je upisano da su ponudene nekretnine označene kao društvena svojina.

Provedenom revizijom utvrdili smo da stalna sredstva nisu tačno i realno iskazana. U glavnoj knjizi Opštine nije izvršeno uknjižavanje imovine koja je u vlasništvu Opštine zemljište i infrastruktura, nije izvršeno evidentiranje opreme i uredskog namještaja koji je dobiven iz donacije, a čini stalna sredstva u zgradi Opštine (informatička oprema, štampači, klima uređaji, radijatori, kancelarijski namještaj: ormari, police, stolovi, stolice i drugo).

Naime, na datum bilansa izvršen je popis stalnih sredstava i sitnog inventara u naturalnim pokazateljima: Popisom su obuhvaćena stalna sredstva: kancelarije Službe za obnovu, razvoj, stambeno-komunalne i imovinsko-pravne poslove; kancelarije Službe za privredu, finansije i budžet; kancelarija finansija; kancelarija predsjednika opštinskog vijeća; imovina šalter sale; pozadinska kancelarija; kancelarija službe za opštu upravu i socijalnu zaštitu; kabinet Opštinskog Načelnika; kancelarija tehničkog sekretara; stalna sredstva civilne zaštite; stalna sredstva geodetske kancelarije; sale za sastanke; kuhinje; hodnika; portirnice; podruma, itd. Dodjeljeno je 455 inventurnih brojeva za stalna sredstva u zgradi Opštine.

Popisom je utvrđen i manjak stalnih sredstava (navodimo primjer: nema Laptopa HP Compaq; Lenovo kućište, kućište MS Industrijal... više Monitora...; više Štampač page...; Tastatura DELL; Ormar dvokrilni

zatvoreni; Kućište DELL Optiplex sa licenciranim softverom Windows XP professional; monitor (plazma) DEL CN-OHMO 71 te još kućišta drugih proizvođača; više komada miševa i tastatura, više komada uljanih radijatora; veći broj stolica sa točkićima; više metalnih polica; veći broj kancelarijskih stolova sa ladicama, veći broj samo ladicama od kancelarijskog stola, itd).

Sa posebne liste osnovnih sredstava namjenjenih za rekonstrukciju I sprata Opštine nedostaje navodimo primjer: tri plinske peći; 7 uljanih radijatora, 11 neugrađenih sobnih vrata; prozor jednokrlni zastakljen neugrađen; 6 stubova za rasvjetu; drvene građe u nepoznatoj količini...

Revizorskom timu nije prezentirana dokumentacija da su poduzete bilo kakve mjere povodom ne stanka stalnih sredstava u Opštini (nema policijskog zapisnika), iako se prize mlje zgrade Opštine nalazi pod videonadzorom.

Međutim, zbog nepostojanja adekvatnih propisanih evidencija (pošto nije izvršena procjena vrijednosti i knjigovodstveno evidentiranje stalnih sredstava) nije moguće evidentirati utvrđeni manjak.

Služba za obnovu, urbanizam, stambeno-komunalne i imovinsko-pravne poslove treba da sačini evidenciju o imovini (zemljištu) koja se vodi u vlasništvu ili suvlasništvu Opštine, te u saradnji sa Opštinskim vijećem i Načelnikom Opštine preduzme aktivnosti da se u skladu sa odredbama Zakona o zemljišnim knjigama Federacije BiH ažurira i na propisani način uknjiži nepokretnu imovinu Opštine u bilansnu evidenciju.

Potrebno je da Opštinsko vijeće u saradnji sa Opštinskim Načelnikom oformi komisiju koja će utvrditi vrijednost donirane opreme (uredskog namještaja, informatičke opreme i ostalog), te istu evidentirati u bilansu Opštine.

Za iznos obračunate amortizacije u 2012. godini (78.863 KM), provesti knjiženje u skladu sa važećim propisima.

Dugoročna razgraničenja iskazana su u iznosu 16.380 KM, kao odbitna stavka u aktivnom dijelu bilansa. Naime, radi se pogrešnom evidentiranju računa za nabavku i transport vodovodnih cijevi. Navedena transakcija evidentirana je kao protustavka povećanja vrijednosti stalnih sredstava, greškom na dugoročna razgraničenja (u minusu-odbitnu stavku) umjesto na povećanje trajnih izvora (pasivni dio bilanse).

U skladu sa članom 11. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH utvrditi organizaciju računovodstva na način koji omogućava sveobuhvatno evidentiranje, kao i sprečavanje i otkrivanje pogrešno evidentiranih poslovnih promjena, urediti interne računovodstvene kontrolne postupke, itd.

4.5 Novčana sredstva

Stanje novca u blagajni i na računima kod poslovnih banaka na dan 31.12.2012. godine iznosilo je 70.910 KM i to:

Depozitni račun za ubiranje javnih prihoda 304 KM (Intesa Sanpaolo Banka); Transakcijski račun za redovno poslovanje 19.342 KM (Intesa Sanpaolo Banka); Transakcijski račun za redovno poslovanje 514 KM (UniCredit Bank Banja Luka); Novac u blagajni 513 KM.

Transakcijski račun otvoren za prirodne nepogode 1.907 KM; Transakcijski račun otvoren za socijalna davanja 2.355 KM; Transakcijski račun sredstava za vatrogasne jedinice 102 KM. U 2012. godini na navedenom računu nije bilo prometa. Namjenski račun za vodovod – Japanska Vlada 2 KM; Transakcijski račun za izdvojena novčana sredstva Japanske Vlade za izgradnju vodovoda 45.871 KM;

Međutim, stanje novca u finansijskim izvještajima Opštine iskazano je 38.556 KM. Različito iskazana novčana sredstva (manje iskazana novčana sredstva za 32.354 KM u finansijskim izvještajima) posljedica je nepravilnog knjigovodstvenog evidentiranja kretanja novčanih sredstava na prelaznim računima gotovine i prelaznim računima sa žiro računa. Aktivne pozicije-prelazni računi u bilansu su iskazane sa negativnim predznakom (sa prelaznih računa je više novca skinuto, već što je prenešeno na prelazni račun).

Navedeno govori da se poslovne transakcije nisu evidentirale tačno, istinito, pouzdano, sveobuhvatno, pravovremeno te u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji u BiH, Uredbom o računovodstvu budžeta/proračuna Federacije BiH i Zakonom o budžetima u Federaciji BiH.

Sredstva prikupljena na depozitni račun za ubiranje javnih prihoda nisu prebacivana na namjenski otvorene račune. Tako naprimjer: sredstva za gradsko građevinsko zemljište nisu prebacivana na namjenski račun (jer namjenski račun nije ni otvoren), u cjelosti su oprihodovana i utrošena, što znači da ista nisu trošena u skladu sa članom 63. stav 3. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH.

Prema obrazloženju nadležnih sredstva ostvarena od posebnih naknada za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća, uplaćivana na redovni depozitni račun Opštine, nisu izdvajana na namjenski otvoren račun za elementarne nepogode, već su korištena sa redovnog depozitnog računa (gašenje požara 500 KM).

Ovakvim načinom evidentiranja namjenskih sredstava ne mogu se potvrditi iskazani prihodi Opštine, jer su namjenski prikupljena sredstva nisu evidentirana na razgraničene prihode.

Od iskazanih novčanih sredstava na dan 31.12.2012. godine, na novčana sredstva za redovno poslovanje koja pripadaju Opštini odnosi se 20.773 KM, a iskazane kratkoročne obaveze Opštine na taj dan su 1.059.610 KM.

Blagajničko poslovanje regulisano je Upustvom o blagajničkom poslovanju, koje je doneseno u septembru 2010. godine. Navedenim Upustvom, između ostalog regulisano je da se može isplatiti nabavka roba, usluga te drugih obaveza čija visina ne može preći iznos od 200 KM. Uvidom u dokumentaciju blagajničkog poslovanja uočeno je da su se putem blagajne isplaćivali računi za nabavku roba, te usluga u daleko većim iznosima: 300 KM, 352 KM, 1.100 KM, 2.000 KM, itd. Blagajnički maksimum za 2012. godinu utvrđen je 3.000 KM, Odlukom Načelnika.

Sve poslovne transakcije evidentirati u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u Federaciji BiH, koji se zasniva na računovodstvenim načelima: tačnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, pravovremenosti i pojedinačnog iskazivanja poslovnih događaja, te na međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Namjenski prikupljena sredstva evidentirati i koristiti za namjene utvrđene važećim zakonskim propisima.

Blagajničko poslovanje vršiti skladu za Upustvom o blagajničkom poslovanju.

4.5.1 Kratkoročna potraživanja

U Bilansu stanja Opštine Bosansko Grahovo na dan 31.12.2012. godine iskazana su kratkoročna potraživanja 36.283 KM.

	31.12.2012.	31.12.2011.
Kratkoročna potraživanja	36.283	9.926
Kratkoročna potraživanja od pravnih osoba	17.934	0
Kratkoročna potraživanja od fizičkih osoba	688	0
Ostala potraživanja	17.661	9.926

Kratkoročna potraživanja iskazana su 36.283 KM i u odnosu na prošlu godinu veća su za 26.357 KM ili 4 puta. U okviru istih, na potraživanja od pravnih i fizičkih osoba odnosi se 18.622 KM. U prethodnoj godini ova vrsta potraživanja nije iskazana. U prethodnom periodu, a i u prvom polugodištu revidirane godine (do 01.07.2012. godine) u glavnoj knjizi Opštine nisu evidentirana potraživanja po osnovu neporeznih prihoda, za koja su se izdavala rješenja ili fakture. Naime, potraživanja po osnovu naknada za korištenje građevinskog zemljišta, potraživanja od iznajmljivanja poslovnog prostora, potraživanja za zakup zemljišta, nisu evidentirana u glavnoj knjizi u momentu izdavanja (evidentirana su samo u pomoćnoj evidenciji, koja se vodila ručno).

Navedeno ukazuje da nisu realno iskazana potraživanja od pravnih i fizičkih osoba i razgraničeni prihodi po navedenom osnovu.

U okviru ostalih kratkoročnih potraživanja iskazana su potraživanja od radnika-akontacija plata 12.500 KM; potraživanja za podignutu gotovinu 2.000 KM, te ostala potraživanja od radnika 3.161 KM (potraživanja za utvrđena prekoračenja troškova mobilnih telefona 4.565 KM, te potraživanja koja su u pretplati: čajna kuhinja 510 KM, rate kredita 794 KM, te članarine sindikata 100 KM). Za knjiženja navedenih potraživanja nije prezentirana relevantna dokumentacija i veći dio istih nastao je raznim preknjižavanjima da bi se dobila bilansna ravnoteža.

Opština je donijela Pravilnik o popisu imovine, novčanih sredstava, potraživanja, obaveza, sitnog inventara i zaliha u septembru 2010. godine, međutim odredbe Pravilnika nisu poštovane, jer popis potraživanja koji je obavezan na kraju godine sa stanjem na dan 31.12. 2012. godine, nije izvršen.

Iako je pokrenut određeni broj sudskih sporova za prinudnu naplatu nenaplaćenih potraživanja (dvanaest), provedenom revizijom nismo se uvjerali da je vršeno obavezno praćenje naplate potraživanja svakog pojedinačnog potraživanja do roka dospelosti (koji ne može biti duži od šest mjeseci), jer nije izvršeno preknjižavanje potraživanja na sumnjiva i sporna potraživanja, što je bila obaveza u skladu sa Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike. Sva potraživanja su evidentirana kao redovna potraživanja.

Izvršiti detaljnu analizu svih potraživanja koja su evidentirana u pomoćnoj evidenciji, izvršiti zaduženja navedenih potraživanja po korisnicima u glavnoj knjizi Opštine za period za koji nisu zadužena (do 01.07.2012.godine), kako bi se sačinila evidencija o stanju svih nenaplaćenih potraživanja i razgraničenih prihoda.

Obavezno pratiti dospelost potraživanja, po isteku ugovorenog roka za naplatu poduzeti sve zakonom propisane radnje za naplatu, te izvršiti njegovo preknjižavanje na sumnjiva i sporna potraživanja.

Obavezno izvršiti popis potraživanja na kraju godine sa stanjem na dan 31.12. te tekuće godine.

4.6 Obaveze Opštine i razgraničenja

U Godišnjem izvještaju o izvršenju Budžeta iskazane su obaveze i razgraničenja u ukupnom iznosu 1.075.263 KM, u odnosu na prethodnu godinu veće su za 161.734 KM ili 17,7% .

Struktura obaveza i razgraničenja iskazana je u sljedećim iznosima:

R/b		31.12.2012.	31.12.2011
1.	Kratkoročne obaveze	1.059.610	915.810
	Kratkoročne tekuće obaveze	213.841	173.287
	Obaveze prema zaposlenicima	845.769	742.523
2.	Kratkoročna razgraničenja	15.653	(2.281)
3.	Ukupno:	1.075.263	913.529

U Opštini nije bilo evidentiranih dugoročnih obaveza.

Kratkoročne obaveze iskazane su 1.059.610 KM, što je za 143.800 KM veće već prethodne godine ili 15,7%, a odnose se na: kratkoročne tekuće obaveze, obaveze prema zaposlenicima i kratkoročna razgraničenja.

Kratkoročne tekuće obaveze 213.841 KM u odnosu na prethodnu godinu veće su za 40.554 KM ili 23,4%, a odnose se na obaveze prema dobavljačima 170.920 KM i ostale kratkoročne obaveze 42.921 KM.

Najveće stavke obaveza prema dobavljačima odnose se na: JKP Bosansko Grahovo 16.780 KM; Zavod Baković-Fojnica 10.322 KM; JP Elektroprivreda BiH 25.146 KM; BiM Zabrišće 13.901 KM; Va-Ma Drvar **8.653 KM-pretplata**; MIG Elektro 12.642 KM; ROCO Commerce **8.269 KM-pretplata**; Unicredit leasing 13.439 KM; MP Mont Prijedor **1.895 KM-pretplata**.

Revizorski tim ne može potvrditi visinu iskazanih obaveza jer su iste iskazane u prebijenom stanju. Uvidom u dokumentaciju naprijed istaknutim dobavljačima više je plaćeno nego što je stvorena obaveza. Odgovorni obrazlažu da je do propusta došlo zbog nestručnosti zaposlenika koji je radio na poslovima Višeg samostalnog referenta za poslove budžeta i knjigovodstvo organa, koji nije vršio pravilno knjiženje, odnosno hronološki evidentirao poslovne promjene u finansijskim

dokumentima Opštine. Plaćanja su izvršena na osnovu ispostavljene ponude (predračuna), ali nije vršeno knjiženje po ispostavljenim računima.

Navedeno upućuje da nisu dobro iskazani rashodi, zalihe, nabavka stalnih sredstava ili neka druga protustavka zbog ne evidentiranja obaveza.

Obaveze prema radnicima 845.769 KM u odnosu na prethodnu godinu veće su za 103.246 KM, a odnose se na: obaveze za plate za redovan rad (neto plate, obaveze za naknade plata, porezi i doprinosi za plate i ostale obaveze prema zaposlenima). Obaveze za plate za redovan rad u iznosu od 136.477 KM odnose se na period od 01.06. do 31.12.1998. godine i 01.01. do 31.12.1999. godine, te plata za decembar 2012. godine.

Obaveze za penziono i invalidsko osiguranje i ostali doprinosi na i iz plata **nisu uplaćivani** za period od septembra do decembra 2007. godine, cijela 2008. godina, te od juna do decembra 2012. godine.

Zbog neuplaćivanja poreza i doprinosa na iznos isplaćenih plata oštećeni su socijalni fondovi i budžeti kojima pripadaju. Pored utjecaja na prihode navedenih fondova oštećena su prava zaposlenih koja bi se trebala koristiti prilikom regulisanja prava iz penzijskog i zdravstvenog osnova u skladu sa Zakonom o doprinosima u Federaciji BiH.

Na osnovu Sporazuma zaključenog sa Poreskom Upravom Federacije BiH o odgođenom plaćanju dužnih javnih prihoda u ukupnom iznosu 1.410.389 KM Poreska uprava je blokadom računa Opštine u martu i aprilu 2013. godine skinula iznos od 178.804 KM i prebacila Fondu PIO/MIO. Budući da iz PIO/MIO-a još nisu rasknjižili navedene iznose po godinama, Opština nije dobila objašnjenje na koji period se navedena isplata odnosi.

Po usmenoj izjavi odgovornih obaveze prema zaposlenima u iznosu od 845.769 KM nisu tačne, jer je Poreska uprava utvrdila veći iznos. Međutim, iz Sporazuma Poreske uprave, a iz evidencije knjigovodstva Opštine, ne možemo utvrditi koji se dio obaveza odnosi na period do 31.12.2012. godine.

Obaveze za naknade odbornicima Opštinskog vijeća iskazane su 15.197 KM. Načelnik Opštine je po vlastitom nahodjenju izmirivao navedene naknade odbornicima, tako da su samo četiri odbornika primala naknadu redovno (ostala je samo neizmirena obaveza za decembar 2012. godine), dok je prema ostalim odbornicima evidentirana obaveza za 15., 7. ili 6. mjeseci. Pojedini odbornici su pokrenuli tužbu za nenaplaćena potraživanja, te je sud presudio u njihovu korist.

Kratkoročna razgraničenja iskazana su 15.653 KM (u prebijenom stanju), a odnose se na razgraničene prihode po osnovu nenaplaćenih potraživanja. U okviru kratkoročnih razgraničenja iskazana su razgraničenja 17.934 KM koliko su nenaplaćena potraživanja, **ali je početno stanje-ostala razgraničenja 2.281 KM dugovno iako je pasivna pozicija.**

Troškove i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu nastanka, na osnovu validne knjigovodstvene isprave o nastanku poslovnog događaja koja je potpisana od ovlaštene osobe za sastavljanje i kontrolu knjigovodstvene isprave, a služi kao osnov za knjiženje u poslovnim knjigama u skladu sa članom 14. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Uredbe o računovodstvu budžeta/proračuna u Federaciji BiH i Zakonu o budžetima u Federaciji BiH.

4.7 Potencijalne obaveze- Sudski sporovi

Prema predloženoj evidenciji protiv Opštine je pokrenuto 9 sudskih postupaka od strane fizičkih i pravnih lica radi naplate potraživanja za neizmirenje duga u ukupnom tuženom iznosu od 140.902 KM na ime duga, bez obračunatih zakonskih zatezних kamata.

1. Tužitelj Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba Bakovići- Fojnica, potraživanja se odnose na neplaćene troškove smještaja i skrbi za 2011. i 2012. godinu za korisnika Bajić Nikolu. Obaveza za izmirenje troškova utvrđena je potpisanim Ugovorom o produženom boravku i liječenju u Zavodu. Ukupna dugovanja iznose 11.786 KM. Općinski sud Travnik donio je presudu u korist tužitelja;
2. Tužitelj Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, Mostar protiv Tuženog Opštine radi isplate v.s. 90.000 KM. Tuženi je u cijelosti priznao tužbeni zahtjev tužitelja;
3. Tužitelj Elektroprivreda HZHB, Općinski sud u Livnu donio je presudu kojom je Opština dužna podmiriti dug od 69 KM tužitelju;

4. Tužitelj Stevan Erceg, potraživanja za isplate naknada za vršenje vijećničke funkcije radi neredovite isplate od 01.03.2012. do prestanka mandata 27.03.2012. godine (za 10 mjeseci) u ukupnom iznosu 2.500 KM. Općinski sud u Livnu donio je presudu kojom se tuženik obvezuje da isplati utuženi iznos tužitelju;
5. Tužitelj Dragana Tica potraživanja za vijećničke naknade od perioda 01.06.2012. do 27.12.2012. godine u ukupnom iznosu 1.750 KM. Sud donio presudu u korist tužitelja;
6. Tužilac U.P.P. Solanum Produkt Rogatica, potraživanja na ime duga za isporučenu i preuzetu robu 10.000 kg sjemenskog krompira, marke „Aladin“ čija vrijednost iznosi 12.519 KM. Tuženik je dužan tužitelju isplatiti navedeni iznos;
7. Tužitelj Svetožar Trkulja, potraživanja u iznosu od 2.500 KM. Tuženik je priznao tužbeni zahtjev u cijelosti, te je donijeta presuda u korist tužitelja;
8. Tužitelj Livnopotovi d.o.o. Livno za isplatu po osnovu izvršenih radova u ukupnom iznosu 7.378 KM. Donijeta je presuda u korist tužitelja;
9. Tužitelj Vojin Galić, uposlenik Opštine, tužba se odnosi za neuplaćene doprinose za mirovinsko i invalidsko osiguranje za razdoblje od 01.01.2003. do 31.12.2011. godine u ukupnom iznosu 12.310 KM. Općinski sud je donio presudu u korist tužitelja.

Opština je pokrenula prinudnu naplatu za dvanaest predmeta po rješenjima za nenaplaćenu rentu i dostavila dokumentaciju Opštinskom javnom pravobraniteljstvu. Neizmirene obaveze datiraju jos od 2010. godine.

4.8 Prihodi Opštine

	Planirano u 2012.god.	Ostvareno u 2012.god.	Ostvareno u 2011.god.
PRIHODI I PRIMICI			
Prihodi od poreza	515.850	507.600	555.562
Neporezni prihodi	388.500	393.116	517.395
Tekući transferi	469.100	95.261	328.560
Kapitalni primici		1.920	
Ukupno	1.373.450	997.897	1.401.518

Svi prihodi Opštine te meljeni su na Zakonu i propisima donesenim na osnovu Zakona.

Pravilnikom o obračunu, naplati i kontroli naplate javnih prihoda Opštine Bosansko Grahovo uređuju se pitanja: što su javni prihodi, obračun javnih prihoda, baza podataka, izvori javnih prihoda, naplata i kontrola naplate javnih prihoda.

Prihodi Opštine imaju karakter javnih prihoda i svrstavaju se u dvije skupine prema njihovim izvorima: porezni prihodi i neporezni prihodi.

Porezni prihodi Opštine su: porez na dobit pojedinca i preduzeća, porez na platu i radnu snagu, porez na imovinu, porez na potrošnju u ugostiteljstvu, PDV, ostali porezi, prihodi od neizravnih poreza koji pripadaju Direkciji za ceste i poseban porez na platu za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda.

Neporezni prihodi Opštine su: opšte upravne takse; opšte komunalne pristojbe, opštinske naknade, prihodi od iznajmljivanja poslovnih prostora, sredstva za sport, sredstva hidroakumulacije, naknade za korištenje šuma, prihodi od uređenja i opremanja građevinskog zemljišta, prihodi osnovnih škola, prihodi od zakupnine sportske dvorane, naknade za korištenje podataka premjera i katastra i drugi neporezni prihodi.

Ostale budžetske prihode Opštine čine: porezni prihodi, primljeni domaći i strani grantovi i prihodi od obavljanja osnovnih djelatnosti u skladu sa posebnim propisima.

Kontrola naplate javnih prihoda podrazumjeva kontrolu Službe u kojoj je utvrđena obaveza plaćanja određenog prihoda i kontrolu preko Službe za finansije gdje se uplata istih evidentira.

Opština Bosansko Grahovo je u 2012. godini u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazala prihode i primitke u iznosu od 997.897 KM i u odnosu na planirane manji su za 375.553 KM ili 27 %, a u odnosu na prethodnu godinu manji su za 403.621 KM ili 29 %. U ukupnim приходima, na prihode od poreza odnosi se 507.600 KM ili 51%, neporezne prihode 393.116 KM ili 39%, na primljene tekuće transfere 95.261 KM ili 10%.

U strukturi prihoda od poreza najveću stavku čine prihodi od neizravnih poreza sa jedinstvenog računa trezora 449.993 KM, prihodi od poreza na dohodak 26.382KM, te prihodi po osnovu poreza na imovinu 20.801 KM. Opština vrši mjesečno usaglašavanje prihoda od poreza iskazanih u knjigovodstvu Opštine sa prihodima iskazanim u obrascu B2–raspodjela javnih prihoda na korisnike kojeg sačinjava Ministarstvo finansija Herceg-bosanske županije (Kanton 10).

U strukturi neporeskih prihoda najveću stavku čine naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga 268.326 KM ili 68%, prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine 123.989 KM ili 31%.

Najznačajnije stavke u iskazanim neporeskim prihodima su: naknade za korištenje državnih šuma 148.879 KM; prihodi od zakupa zemljišta 80.582 KM, naknade za korištenje građevinskog zemljišta 45.905 KM, opštinske administrativne takse 55.990 KM, prihodi od iznajmljivanja poslovnog prostora 20.670 KM

Primljene tekuće potpore (grantovi) iskazani su 95.248 KM i u odnosu na planirane manji su 58% , a u odnosu na prethodnu godinu manji su četiri puta. Primljene tekuće grantove čine: Primljeni grantovi od Federacije 30.000 KM i primljeni grantovi od Kantona 63.248 KM. Primljeni grantovi od Federacije namijenjeni su za dionicu vodovoda Peći, selo Resanovci. Primljeni grantovi od Kantona namijenjeni su za: čišćenje divljih deponija 14.500 KM; sredstva za infrastrukturne projekte 25.000 KM, te sredstva za finansiranje socijalne zaštite 25.748 KM.

Revizorski tim ne može potvrditi da se evidentiranje i kontrola naplate neporeskih prihoda vrši u skladu sa Pravilnikom o obračunu, naplati i kontroli naplate javnih prihoda Opštine Bosansko Grahovo. Naime, tek u drugom polugodištu revidirane godine, u glavnoj knjizi Opštine evidentiraju se ispostavljene fakture kupcima za određene neporeske prihode, dok se do 01.07.2012. godine, evidentiranje tih prihoda iskazivalo samo u pomoćnoj evidenciji (svesci koja se vodila ručno) tako da se za ovakav način vođenja evidencije ne može potvrditi da je pouzdan.

Sredstva sa depozitnog računa nisu redovno prebacivana na transakcijske i namjenske račune, već su razna plaćanja vršena direktno sa depozitnog računa. Navedeno ukazuje da se ne može potvrditi da je prikupljanje i evidentiranje prihoda vršeno u skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH i Zakonom o pripadnosti prihoda Herceg Bosanske županije. Također, namjenske naknade nisu uplaćivane na posebne namjenske račune.

Evidentiranje, prikupljanje i naplatu neporeskih prihoda i ostalih namjenskih prihoda vršiti u skladu sa važećim zakonima o prikupljanju i raspodjeli javnih prihoda i Pravilnikom o obračunu, naplati i kontroli naplate javnih prihoda Opštine Bosansko Grahovo.

Namjenski prikupljena sredstva treba evidentirati i koristiti za namjene utvrđene važećim zakonskim propisima.

4.9 Rashodi i izdaci

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazani su ukupni tekući rashodi 1.207.336 KM i u odnosu na prošlu godinu manji su za 341.262 KM ili 22%. Struktura tekućih rashoda je slijedeća:

TEKUĆI RASHODI	Plan za 2012.god.	Ostvareno 2012.god	Ostvareno 2011.god.
Bruto plate i naknade troškova zaposlenih	1.045.900	662.572	660.457
Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	247.000	488.695	851.414
Tekući grantovi	55.500	56.069	36.700
Izdaci za kamate i ostale naknade	0	0	28
Tekuća rezerva	25.050	0	0
Ukupno:	1.126.100	1.207.336	1.548.599

4.9.1 Bruto plate i naknade zaposlenih

Plate i naknade zaposlenih iskazane u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta za 2012. godinu su 662.572 KM i na nivou su prošlogodišnjih. U odnosu na planirano manje su ostvareni za 383.328 KM ili 37%. Na navedenoj poziciji planom su bili predviđeni i doprinosi za PIO/MIO i zdravstvo iz ranijih godina u

iznosu od 322.900 KM. Troškove plata i naknada zaposlenih čine: bruto plate i naknade 503.126 KM i naknade troškova zaposlenih i Odbornika Opštinskog vijeća 159.805 KM.

Troškovi plata i ostalih ličnih primanja odnose se na troškove bruto plata i naknada plata zaposlenih i na troškove naknada troškova zaposlenih i Odbornika Opštinskog vijeća. Plate i naknade i druga materijalna primanja koja nemaju karakter plate regulirani su Pravilnikom o platama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa Uprave Opštine Bosansko Grahovo iz septembra 2010. godine koju je donio Opštinski Načelnik i koja je usuglašena sa Zakonom o platama i naknadama u organima vlasti Federacije BiH.

Troškove plata i naknada plata zaposlenih u iznosu od 662.572 KM čine neto plate, porez na platu, doprinosi za MIO, doprinosi za zdravstvo i doprinosi za zapošljavanje. Za sve državne službenike i namještenike utvrđen je pripadajući platni razred i pripadajući koeficijent za obračun plate. Osnovna plata utvrđuje se množenjem osnovice za platu sa utvrđenim koeficijentom platnog razreda i tako utvrđeni iznos uvećava se za 0,5% za svaku započetu godinu penzijskog staža Opštinskog načelnika, državnih službenika i namještenika Opštine, a najviše do 20%. Polaznu osnovicu za obračun plate za državnog službenika-namještenika predstavlja novčani iznos osnovice u visini od 130 KM, utvrđena od strane Načelnika. Navedena osnovica primjenjuje se od 01.01.2009. godine.

Obračun i uplata poreza i doprinosa uz plate u Opštini nije vršena u skladu s Zakonskim propisima, što je šire pojašnjeno u tački 4.6 Obaveze Opštine i razgraničenja.

Rukovodeći i drugi državni službenici razvrstavaju se u V platnih razreda i za svaki platni razred utvrđen je koeficijent (od 7,50 do 10,80). Namještenici su razvrstani u VII platnih razreda sa utvrđenim koeficijentom (od 4,20 do 7,10).

Pored plate zaposlenim se obračunava i isplaćuje naknada za troškove prevoza na posao i sa posla, naknada za troškove ishrane u toku rada, naknade zaposlenih koje nemaju karakter plate, kao i naknada za regres za godišnji odmor.

Statutom Opštine i Odlukom Opštinskog vijeća propisana je plata Opštinskog Načelnika. Navedenom Odlukom utvrđen je koeficijent za Opštinskog Načelnika u visini od 14.

Isplaćena plata Načelniku Opštine za decembar 2012. godine iznosi 1.951 KM i to je ujedno i najveća neto plata isplaćena u Opštini za taj mjesec, a najmanja isplaćena neto plata za taj mjesec iznosi 619 KM.

Troškovi ostalih primanja i naknada prava zaposlenih iskazani u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta za 2012. godinu su 159.446 KM, a najveće stavke čine: troškovi prevoza sa posla i na posao 10.579 KM, topli obrok 52.914 KM, troškovi regresa za godišnji odmor 20.580 KM, naknade odbornicima 42.338 KM i naknade za privremene i povremene poslove 21.335 KM.

Troškovi prevoza zaposlenika u iznosu od 10.759 KM odnose se na usluge prevoza na posao i sa posla, zaposlenicima čije je mjesto stanovanja od mjesta rada udaljeno najmanje 2 km, a naknada je isplaćivana u visini mjesečne karte gradskog, prigradskog i međugradskog prometa u skladu sa Pravilnikom o platama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine Bosansko Grahovo.

Topli obrok iskazan je 52.914 KM. Temeljem Odluke Načelnika o naknadi za ishranu za vrijeme rada državni službenici i namještenici organa uprave Opštine imaju pravo na naknadu za ishranu za vrijeme rada za dane prisustva na poslu. Topli obrok u 2012. godini po jednom danu prisustva na poslu iznosio je 11 KM. Pravilnikom o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine pripada pravo na naknadu za ishranu u toku rada mjesečno u visini 1% prosječne neto plate isplaćene u Federaciji BiH prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku, shodno tome topli obrok je trebao iznositi 8 KM po danu.

Troškovi regresa za godišnji odmor iznose 20.580 KM. Obračun i isplata naknade za regres izvršena je na osnovu Pravilnika o platama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine Bosansko Grahovo. Zaposlenicima Opštine je za 2012. godinu obračunata i isplaćena naknada za regres u linearnom iznosu po 824 KM, u visini prosjeka isplaćene plate u Federaciji BiH.

Naknade odbornicima iskazane su u iznosu 42.338 KM. Opštinski odbornici imaju u skladu sa opštinskom Odlukom, pravo na naknadu i naknadu troškova, koji su nastali u vezi s radom u Opštinskom vijeću. Odlukom Opštinskog vijeća o profesionalnom obavljanju funkcije predsjedavajućeg Opštinskog vijeća Bosansko Grahovo određeno je da predsjedavajući Opštinskog vijeća za vrijeme obavljanja funkcije

predsjedavajućeg pripada pravo na platu i naknadu plate u skladu sa odlukom Opštinskog vijeća o utvrđivanju koeficijenta funkcionera i zakonskim propisima. Odlukom o utvrđivanju koeficijenta za plate Opštinskog Načelnika i predsjedavajućeg Opštinskog vijeća, predsjedavajućem Opštinskog vijeća utvrđen je koeficijent 11. Odbornicima pripada mjesečna naknada u paušalnom iznosu od 250 KM na ime vršenja odborničke funkcije.

Naknade za privremene i povremene poslove iskazane su 21.334 KM, a najveći dio čine ih: naknade za gašenje požara 500 KM; ugovori o djelu 11.135 KM; komisije Opštinskog Načelnika 4.890 KM; naknade za opštinsku izbornu komisiju 2.360 KM; naknade za nadzor nad radovima za vodovod na osnovu Ugovora 1.100 KM; troškovi održavanja izbora 1.349 KM. Ugovori o djelu zaključivani su za poslove: izrada završnog računa (1.000 KM), održavanje čistoće (561 KM), košenje trave (300 KM), usluge stručnog nadzora nad izvođenjem radova na rekonstrukciji vodovoda Peći-Bosansko Grahovo u skladu sa projektnom dokumentacijom (2.800 KM), iskop i odvoz zemlje (400 KM), prosjek trase za dalekovod (1.620 KM). Na poziciji izdataka po osnovu ugovora o djelu evidentiran je iznos od 4.465 KM se nalazi iz ranijeg perioda, za što odgovorni tvrde da ne znaju na što se odnosi, da ne postoji nikakva dokumentacija. Naknade za Opštinsku izbornu komisiju 2.360 KM i Troškovi održavanja izbora 1.349 KM, knjiženi su samo na osnovu ispostavljanja računa za hranu i piće.

Izdaci za rad komisija iznose 4.890 KM. Pod opštinskim komisijama podrazumijevaju se stalne i povremene komisije koje imenuje Načelnik, koje ostvaruju pravo za novčanu naknadu. Visina novčane naknade utvrđena je Odlukom o visini naknade radnicima organa uprave iz 2009. godine ukoliko imaju sjednice komisija izvan radnog vremena i pojedinačnim Rješenjima. Novčana naknada se utvrđuje u neto iznosu za isplatu sa pripadajućim porezom na dohodak i doprinosom. Porezi i doprinosi su obračunati, al nisu uplaćeni.

Izvršene su isplate sljedećim komisijama: Komisija za izbor i imenovanja (30 KM po članu); Komisija za utvrđivanje vrijednosti nekretnina (55 KM po članu); Komisija za javne nabavke (20 KM po članu); Komisija za utvrđivanje psihičkog stanja djece koja se upisuju u školu (član pedagog 10 KM po djetetu); Komisija za tehnički prijem radova izvedenih po projektu gradskog vodovoda (10 KM po satu rada); Komisija za utvrđivanje ispunjavanja uslova ugostiteljskih objekata (40 i 30 KM po članu).

Isplatu naknada vršiti u skladu sa Pravilnikom o platama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenom opštinskog organa uprave Opštine Bosansko Grahovo i Zakonu o platama i naknadama u organima vlasti Federacije BiH.

Preispitati opravdanost imenovanja komisija i iste evidentirati u okviru izdataka za materijal i usluge.

4.9.2 Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge

Izdaci za materijal i usluge iskazani su 488.695 KM, a u odnosu na planirano više su iskazani za 241.695 KM ili 50%. Izdatke za materijal, sitan inventar i usluge čine: putni troškovi 4.117 KM, izdaci za energiju 53.311 KM, izdaci za komunikaciju i komunalne usluge 37.948 KM, nabavka materijala i sitnog inventara 7.515 KM, izdaci za usluge prevoza i goriva 79.959 KM, izdaci za tekuće održavanje 220.577 KM, izdaci za osiguranje, bankarske usluge i usluge platnog prometa 1.825 KM, ugovorene usluge i druge posebne usluge 83.442 KM.

Putni troškovi u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazani su 4.117 KM, dok u Bruto Bilansu iznose 4.690 KM (više za 573 KM), a odnose se na dnevnice za službena putovanja u zemlji i inozemstvu. Navedeni troškovi za službena putovanja regulirani su Pravilnikom o naknadama za troškove službenih putovanja. Visina dnevnice isplaćene u 2012. godini iznosila je 25 KM.

Izdaci za energiju iskazani su 53.311 KM, a najvećim dijelom se odnosi na izdatke za javnu rasvjetu 25.213 KM i izdaci za ogrijevno drvo 18.503 KM. Nabavka ogrijevnog drveta za potrebe Opštine i Osnovne škole „Grahovo“ u Bosanskom Grahovu vrši se temeljem Ugovora za 2012. godinu sklopljenog između Opštine i dobavljača Dis Commerce d.o.o. iz Bosanskog Grahova.

Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazani su 37.948 KM, a u Bruto bilansu 38.103 KM (više za 155 KM), a najvećem dijelom se odnose na telefonske, mobilne, internet i poštanske usluge, te na usluge čišćenja snijega. Na neograničeno korištenje službenog mobitela pravo ostvaruje samo Načelnik (ukupan izdatak u 2012. godini za mobitel Načelnika isplaćeno je

1.617 KM), dok je Opština kao pretplatnik na tarifni paket VPN FLEX PLUS 21-50 ugovora za ostale zaposlenike koji su umreženi, ograničenje 12 KM po zaposleniku. Ukupan izdatak u 2012. godini za mobilne telefone iskazan je 8.311 KM. Svako prekoračenje odobrenog iznosa refundira se od odgovornih djelatnika.

Izdaci za nabavku materijala i sitnog inventara 7.515 KM, a odnosi se na nabavku kompjuterskog i kancelarijskog materijala na osnovu Ugovora iz 2012. godine između Opštine i firme „Grafos“ d.o.o. odabrane putem konkurentskog zahtjeva.

Izdaci za usluge prevoza i goriva u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazani su 79.959 KM, a u Bruto bilansu 80.090 KM (više za 60 KM), u odnosu na planirano veće je za 27.959 KM ili 53,7%, a odnose se na izdatke za goriva 28.448 KM i prevoznih usluga od kojih najveću stavku čine usluge prevoza đaka 48.926 KM. U Opštini su četiri službena vozila, dva u voznom stanju (Škoda Octavia i Lada Niva) i dva vozila koja se ne koriste, nisu registrirana (kamion Iveco i traktor IMT 539). Za jedno od vozila koje je u voznom stanju je zadužen Načelnik Opštine (Škoda Octavia), a drugo je terensko za potrebe Opštine. Opština nema usvojene interne akte koji reguliraju nastanak **izdataka za prevoz i gorivo**, niti normative potrošnje goriva. Nisu rađeni mjesečni izvještaji o potrošnji goriva i maziva po automobilu, putni radni nalozi za automobile nisu ispunjavani (početna i krajnja kilometraža). U 2012. godini nije proveden niti postupak nabavke goriva za potrebe Opštine. **Sva potrošnja goriva vršena je u gotovini preko blagajne. Tako navodimo primjer na dan 10.08.2012. godine na benzinskoj pumpi „Brišće“ d.o.o. Livno izdat je račun za gorivo eurodisel u iznosu od 100 KM, isti taj dan na istoj pumpi izdan je račun ponovno u iznosu od 100 KM za gorivo eurodisel i BM-ct u iznosu od 100 KM. Također, navodimo primjer na dan 29.08.2012. godine na pumpi Petrol d.o.o. Ljubuški-podružnica Bosansko Grahovo izdana su tri računa po 100 KM (dva računa u isto vrijeme 8:40, a treći u 09:17 sati) za gorivo P-bezovoljni motorni, eurodisel EN-ra i eurodisel), dok se na pumpi „Brišće“ d.o.o. na isti taj dan izdana dva računa po 50 KM (ukupno 400 KM). Izdajamo i račun od 17.12.2012. godine pumpe Petrol d.o.o. od 1.100 KM za eurodisel gorivo.**

Na osnovu prethodno navedenog, ne možemo potvrditi opravdanost iskazanih troškova goriva niti možemo potvrditi da su se službena vozila koristila namjenski i samo za službene potrebe.

Izdaci za te kuće održavanje iskazani su 220.577 KM, u odnosu na planirano veći su za 186.077 KM ili 6 puta. Najveće stavke odnose se na održavanje vodovoda i kanalizacije i održavanje ulične rasvjete. Na održavanje vodovoda i kanalizacije u 2012. godini utrošeno je 155.052 KM na materijal i usluge, a odnosi se na plaćanje po osnovu okončanih situacija radova na rekonstrukciji vodovoda Peći-Resanovci po Ugovora između Opštine i Roco Commerce iz Livna i nabavke materijala (cijevi) potrebnih za rekonstrukciju. Navedena nabavka nije bila planirana Planom budžeta. **Na održavanje ulične rasvjete utrošeno je 47.961 KM, što je u odnosu na planirano veće za 40.961 KM ili 7 puta. Održavanje ulične rasvjete za Opštinu obavljala je firma Mig Elektro iz Mrkonjić Grada na temelju Ugovora iz 2011. godine, bez potpisanog Anexa Ugovora za 2012. godinu. Plaćanje usluge na osnovu ispostavljanja faktura nastavljeno je bez nadzora koji je bio propisan navedenim Ugovorom. Navodimo primjer da su u julu 2012. godine izdani računi za servisiranje javne rasvjete u maju i julu u ukupnom iznosu 13.629 KM. Također, za izvođenje radova servisiranja u augustu ispostavljena su dva računa u ukupnom iznosu 13.293 KM, za šta od nadležnih u Opštini nije obezbijeđen adekvatan nadzor.**

Ugovorene usluge i druge posebne usluge u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazane su 83.442 KM, a u Bruto bilansu 85.197 KM. U odnosu na planirano veći su za 43.442 KM ili 108%. Najznačajnije stavke se odnose na: izdatke za usluge reprezentacije, izdaci za specijalizaciju i školovanje, pravne usluge pravobranioca, ostale stručne usluge geodeta i troškovi obilježavanja značajnijih datuma.

Usluge reprezentacije iskazane su 24.918 KM, u odnosu na planirano veće su za 17.918 KM ili 3,5 puta, odnose se na konzumacije jela i pića, nabavku sredstava za čišćenje, robe za bife Opštine (kafa i sokovi), nabavku kućanskih potrepština, mesa i mesnih proizvoda, cigareta, itd. Navodimo primjer računa od 31.08.2012. godine u iznosu od 2.043 KM kojim je kupljena između ostalog slijedeća roba: slanina; pariška kobasica; suvi vrat; čajna; sir; jelen pivo; kulen; Malboro cigare; Drina cigare; Walter soft cigare; Radler pivo; York cigare; Glade essential miris oil; Raid protiv komaraca i slični proizvodi. Također, na konto reprezentacije knjižen je trošak rekonstrukcija završetka vodovoda za Resanovce, plaćanje odobrio Načelnik. U Opštini nije donesen akt koji bi regulisao izdatke za usluge reprezentacije.

Ne možemo potvrditi opravdanost iskazanih troškova reprezentacije, niti da su korišteni racionalno i u svrhu poslovanja.

Izdaci za specijalizaciju i školovanje u iznosu od 1.000 KM odnose se na uplatu 4. i 5. rate za školovanje zaposlenice Opštine na privatnom univerzitetu Panevropski Univerzitet Aperion. Plaćanje školarine zaposleniku vrši se samo po nalogu Načelnika, bez adekvatne odluke i da isto nije planirano, niti Opština ima usvojen akt kada je u pitanju obrazovanje i usavršavanje zaposlenih.

Pravne usluge pravobranioca iskazane su 3.200 KM, a isplaćuju se na osnovu Ugovora između Opštine Drvar i Opštine Bosansko Grahovo kojim su regulirani odnosi, prava i obaveze ugovornih strana u finansiranju rada Opštinskog javnog pravobranioca i to Opština Drvar sa 70% sredstava, a Opština Bosansko Grahovo 30%.

Ostale stručne usluge geodeta iskazane su 10.367 KM, a isplaćuju se na osnovu Ugovora o korištenju usluga geodeta za poslove obilježavanja, identifikacije i cijepanja građevinske parcele. Naknada za usluge geometra određena je na osnovu Odluke o naknadama za korištenje podataka premjera katastra u Federaciji BiH.

Troškovi obilježavanja značajnijih datuma iskazani su 7.294 KM, što je veće od planiranog za 6.294 KM ili 7 puta. Načelnik je donio Odluku o odobravanju finansijskih sredstava za potrebe manifestacije povodom obilježavanja 27. Jula Dana ustanka naroda BiH u iznosu od 1.471 KM (za nabavku pečenja, te pića i pribora za posluživanje). Ostala sredstva u iznosu od 5.823 KM utrošena su također na hranu i piće, bez odluke, a na osnovu ispostavljenog računa i odobrenja Načelnika.

Vršenje usluga održavanja javne rasvjete u iznosu 47.961 KM vršena je na osnovu Ugovora iz prethodne godine, jer u 2012. godini nije proveden postupak za odabir najpovoljnijeg dobavljača.

Dosljedno provoditi odredbe Zakona o javnim nabavkama, u skladu sa planiranim količinama i planiranim sredstvima Budžeta.

Opština može jedino preuzeti obaveze na teret budžeta tekuće godine, samo za namjene i do visine utvrđene u posebnoj dijelu budžeta, ako su za to ispunjeni svi zakonom i drugim propisima utvrđeni uslovi.

Donijeti procedure za korištenje sredstava reprezentacije i potrošnje goriva, kojima će se definirati pravo, način, visina i kontrola utroška ovih sredstava, u cilju efikasnijeg i racionalnijeg trošenja budžetskih sredstava.

Potrebno je da Opština donese Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju zaposlenika u kojem će se između ostalog definirati vrste obrazovanja i usavršavanja i radna mjesta za koja je predviđeno to usavršavanje, te iznos sredstava koji će se utrošiti za budžetsku godinu.

4.9.3 Tekući grantovi

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta za 2012. godinu tekući grantovi ostvareni su u iznosu 56.069 KM i u visini su planiranih sredstava. Isti se odnose na: grantove drugim nivoima vlasti 11.296 KM, grantovi pojedincima 10.145 KM, grantovi neprofitnim organizacijama 9.785 KM i drugi tekući grantovi 24.843 KM.

Grantovi drugim nivoima vlasti iskazani su 11.296 KM i najznačajnijim dijelom se odnose na: grantove mjesnim zajednicama 7.605 KM i grant izbornoj komisiji 3.690 KM. Navedeni grantovi isplaćeni su samo na temelju ispostavljenog računa za građevinske radove, postavljanje spomen ploče i hrane i pića za izbornu komisiju. Isplatu računa odobrio Načelnik samo svojim potpisom na nalogu za plaćanje.

Grantovi pojedincima iskazani su 10.145 KM, a najznačajnije stavke se odnose na troškove liječenja u zavodu Baković-Fojnica 4.599 KM, isplate stipendija studenata 3.500 KM i izdaci za socijalnu zaštitu 2.196 KM. Troškove liječenja u zavodu Baković-Fojnica plaćaju se na temelju Ugovora o smještaju i skrbi korisnika u Zavodu Bakovići. Stipendiranje studenata vrši se u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju kriterija za dodjelu stipendija studentima za područje Opštine Bosansko Grahovo sa utvrđenim kriterijima. Načelnik je raspisao konkurs za dodjelu pet stipendija po 100 KM studentima za akademsku 2011./2012. godinu. Izdaci za socijalnu zaštitu odnose se na jednokratne pomoći socijalno ugroženim osobama isplaćenih na

osnovu Zahtjeva pojedinaca i Rješenja Službe za opštu upravu i socijalnu zaštitu (jednokratne pomoći u visini od 150 KM, prijevoz pacijentice iz Doma zdravlja Drvar do Mostara).

Grantovi neprofitnim organizacijama iskazani su 9.785 KM, a najznačajniji od grantova se odnose na grant za vjerske zajednice 1.223 KM i grantove za osnovnu školu – materijalni troškovi 7.642 KM. Isplata sredstava vjerskim zajednicama odnosi se na plaćanje računa za hranu i piće na osnovu ispostavljenih računa i potpisa Načelnika na nalogu za plaćanje. Grant za osnovnu školu odnosi se na plaćanje materijalnih troškova škole na osnovu dostavljenih računa.

Drugi tekući grantovi 24.843 KM odnose se na izdatke po osnovu izvršenja sudskih presuda.

Odlukom o izvršenju Budžeta za 2012. godinu utvrđeno je da se sredstva utvrđena kao grantovi predviđeni u Budžetu kao izdaci, koriste prema programu, odlukama i kriterijima koje utvrdi Opštinsko vijeće. U Opštini u 2012. godini nisu doneseni niti programi, niti odluke, ni kriteriji za dodjelu sredstava od strane Općinskog vijeća.

Izvršenje Budžeta kod dodjele grantova drugim nivoima vlasti i grantova neprofitnim organizacijama vršeni su isključivo na osnovu naredbe Načelnika Opštine, bez donošenja ikakvog akta i na način da Načelnik samo potpiše nalog za plaćanje.

Opština treba odrediti kriterije za raspodjelu sredstava tekućih grantova, te obezbijediti kontrolu i nadzor nad namjenskim utroškom javnog novca.

Potrebno je da Opštinsko vijeće kao predstavničko tijelo građana Opštine donese programe, odluke, kriterije za dodjelu sredstava putem grantova, te vrši funkciju vlasti, koja mu je dodijeljena, u skladu sa Ustavom, zakonom, drugim propisima i Statutom Opštine.

4.10 Nabavke i primjena Zakona o javnim nabavkama BiH

Opština nema donesen Pravilnik o nabavci roba, vršenju usluga i ustupanju radova, niti donosi Plan nabavki za budžetski godinu koji treba biti usklađen sa prijedlogom finansijskog plana, kako je propisano Zakonom o budžetima u Federaciji BiH.

U Opštini je donesen samo Pravilnik o postupku direktnog sporazuma.

Prema prezentiranim podacima, na nivou Opštine je u 2012. godini na osnovu provedenog postupka u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH zaključeno ukupno sedam ugovora, s tim da je jedan ugovor zaključen po jediničnim cijenama. Svih šest ugovora zaključeno je putem konkurentskog zahtjeva u vrijednosti od 83.753 KM (izuzev ugovora zaključenog po jediničnim cijenama). **Međutim, znatan dio trošenja javnih sredstava izvršen je bez provedenog postupka javnih nabavki (naprimjer: usluge održavanja ulične rasvjete, nabavka goriva i drugo).**

Izvršili smo uvid u dokumentaciju provedenog postupka dodjele šest ugovora, a odnose se na:

- Rekonstrukcija vodovoda Peći-Resanovići, Ugovor potpisan sa dobavljačem „Roco Commerce“ d.o.o. u iznosu od 44.871 KM;
- Rekonstrukcija vodovoda Grkovci, Ugovor potpisan sa dobavljačem „Roco Commerce“ d.o.o. u iznosu od 9.993 KM;
- Nabavka vodovodnih cijevi, Ugovor potpisan sa dobavljačem „Roco Commerce“ d.o.o. u iznosu od 16.380 KM;
- Kancelarijski materijal i oprema, Ugovor potpisan sa dobavljačem „Grafos“ d.o.o. u iznosu od 10.767 KM;
- Sredstva za održavanje higijene i namirnice za potrebe kafe kuhinje, Ugovor potpisan sa dobavljačem „Čeko“ d.o.o. u iznosu od 1.741 KM;
- Usluge prevoza učenika, Ugovor potpisan sa dobavljačem „Smijić“ d.o.o., iznos definiran po jediničnim cijenama.

Uvidom u dokumentaciju možemo konstatirati da je za svih šest nabavki bio poslan konkurentski zahtjev na adrese tri ponuđača i da je jedini kriterij bio isključivo najniža cijena, što je zadovoljeno kod odabranih ponuđača.

Uvidom u tendersku dokumentaciju i procedure postupaka nabavki utvrdili smo da su u revidiranim postupcima ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH i njihovim provedbenim aktima, osim:

- za većinu provedenih postupaka (osim postupka nabavke sredstava za održavanje higijene i namirnica za potrebe kuhinje) otvaranje ponuda nije vršeno ne posredno, već nakon nekoliko dana, što nije u skladu sa odredbama člana 33. Zakona o javnim nabavkama BiH, obzirom da nije transparentno i može da izazove sumnju, posebno ako se ima u vidu da otvaranju ponuda nisu prisustvovali predstavnici ponuđača, što je uglavnom bio slučaj kod ovih provedenih nabavki;
- kod postupka odabira najpovoljnijeg ponuđača za prevoz učenika, jer je Ugovor sklopljen na bazi jediničnih cijena, što je suprotno članu 13. Stav 3 Uputstva o primjeni Zakona o javnim nabavkama BiH i člana 13 stav 3 Zakona. Naime, Ugovor se zaključuje na ukupnu cijenu u ponudi ponuđača, a ne na temelju jediničnih cijena.
Prema izjavi odgovornih prilikom ugovaranja prevoza učenika nemoguće je predvidjeti obim, odnosno količinu usluga prevoza iz razloga što se unaprijed ne može znati koliko dana u godini će se prevoz učenika vršiti. Kako navode početak i završetak školske godine, trajanje raspusta, dani praznika i drugi dani kad se ne izvodi nastava zavise od odgovarajućih akata Ministarstva znanosti, prosvjete, kulture i športa i Ministarstva rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Kantona 10, a mogu zavisi i od prekida rada škola zbog snježnih padavina i drugih oblika više sile, obustava rada zbog štrajkova učiteljskog kadra i drugo.

Plan nabavki donositi i uskladiti sa finansijskim planom, odnosno Budžetom Opštine u skladu sa članom 11. Zakona o budžetima u Federaciji BiH.

Radi potpune transparentnosti u svim postupcima javnih nabavki otvaranje ponuda vršiti neposredno, odmah po isteku roka za njihov prijem, te dosljedno i u potpunosti postupati u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH i njihovim provedbenim aktima.

5. KOMENTAR

Opština Bosansko Grahovo očitovala se dopisom broj: 02-14-1124/13 od 06.09.2013. godine na dostavljeni Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2012. godinu. U naveđenom očitovanju Opština Bosansko Grahovo generalno je prihvatila sve naše kvalifikacije iznesene u Nacrtu. Uz Komentar na Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja, dostavljena je dodatna dokumentacija sa obrazloženjima o izvršenim propustima prilikom evidentiranja obaveza prema dobavljačima i kod zaključivanja Ugovora o prevozu učenika na osnovu jediničnih cijena, što je prihvaćeno i inkorporirano u konačan tekst Izvještaja.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju

Mirsada Janjoš, dipl.oec

Voda tima:

Mira Pažin, viši revizor, dipl.oec

Član Tima:

Nina Šunjić, mlađi revizor, dipl.oec

Prilog br 1. izvršenje Budžeta Opštine

Konto	PRIHODI I PRIMICI	Plan Budžeta 2012.g.	Izvršenje Budžeta za 2011.g.	Izvršenje Budžeta za 2012.g.	Index 5/3	Index 5/4
1	2	3	4	5	6	7
	I Prihodi od poreza (710000)	515.850	555.562	507.600	98,40	91,36
711100	Porezi na dobit pojedinca i poduzeća	7.050	6.717	2	0,02	0,02
713000	Porez na platu i radnu snagu	70	127	8.490	12.128	6.685
714000	Porez na imovinu	11.000	11.327	20.801	189,1	183,6
715000	Domaći porezi na dobra i usluge	500	159	0	0,00	0,00
716000	Prihodi na dohodak	22.200	28.588	26.382	118,83	92,28
717000	Prihodi od indirektnih poreza	38.000	39.032	449.993	1.184	1.152
719000	Ostali porezi	437.030	469.612	1.932	0,44	0,41
	II Neporezni prihodi (722000)	388.500	517.395	393.116	101,18	75,97
721000	Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine	131.500	155.777	123.989	94,28	79,59
722000	Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga	247.000	352.294	268.326	108,63	76,16
723000	Novčane kazne (neporezni prihodi)	10.000	9.324	801	8,01	8,59
	III Kapitalni primici (811000)	0	0	1.920	0,00	0,00
	IV Tekući transferi (731000 i 732000)	468.100	328.560	95.261	20,35	28,99
731000	Međunarodna organizacija	300.000	145.271	0	0,00	0,00
732000	Tekuće potpore od ostalih nivoa vlasti	168.100	183.290	95.248	56,66	51,96
777000	Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	1.000	43	13	13	30,23
	UKUPNO PRIHODI I PRIMICI (I+II+III+IV+V)	1.373.450	1.401.518	997.897	72,65	71,20

Konto	RASHODI I IZDACI	Plan Budžeta 2012.g.	Izvršenje Budžeta za 2011.g.	Izvršenje Budžeta za 2012.g.	Index 5/3	Index 5/4
1	2	3	4	5	6	7
	I Tekući rashodi (610000)	1.373.450	1.548.598	1.207.336	87,90	77,96
611100	Bruto plaće i naknade	544.000	493.622	503.126	92,48	101,92
611200	Naknade troškova zaposlenih	501.900	166.835	159.446	31,76	95,57
612100	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	0	0	0	0,00	0,00
613100	Putni troškovi	14.500	12.059	4.117	28,39	34,14
613200	Izdaci za energiju	26.000	190.155	53.311	205,04	28,03
613300	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	29.500	21.245	37.948	128,63	178,62
613400	Nabavka materijala	49.000	18.127	7.515	15,33	41,45
613500	Izdaci za usluge prevoza i goriva	52.000	95.293	79.959	153,76	83,90
613700	Izdaci za tekuće održavanje	34.500	367.181	220.577	639,35	60,07
613800	Izdaci osiguranje, bankarske usl. i usl. platnog prometa	1.500	2.138	1.825	121,66	85,36
613900	Ugovorene i druge posebne usluge	40.000	145.217	83.442	208,60	57,46
614100	Tekući grantovi drugim nivoima vlasti	20.000	2.925	11.296	56,48	386,18
614200	Tekući grantovi pojedincima	18.500	13.984	10.145	54,83	72,54
614300	Tekući grantovi neprofitnim organizacijama	17.000	18.327	9.785	57,55	53,39
614400	Subvencije javnim preduzećima	0	1.464	0	0,00	0,00
614800	Drugi tekući rashodi	0	0	24.843	0,00	0,00
616000	Izdaci za kamate	0	28	0	0,00	0,00
	II Kapitalni izdaci (820000)	0	0	77.617	0,00	0,00
821200	Nabavka građevina	0	0	77.617	0,00	0,00
600000	Tekuća rezerva	0	650	0	0,00	0,00
	UKUPNO RASHODI I IZDACI	1.373.450	1.549.248	1.284.953	93,55	82,94
	VIŠAK RASHODA NAD PRIHODIMA IZ 2012.GODINE (ukupni prihodi i primitci – ukupni rashodi i izdaci)		147.730	287.056	194,31	